

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.
Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Két járvány.

szept. 1.

Bajos dolog volna megmondani, melyik járvány veszélyesebb, a kolera-e? vagy a nemzetiségi kérdés. Pedig kétség nem lelet, hogy ez a két járvány hatalmasan pusztít nálunk.

Egy azonban bizonyos, és ez az, hogy mind a két járvánnyal sokkal könnyebben küzdenénk meg, ha a közigazgatás reformját megoldhattuk volna még a múlt nyáron. Így az idejé nyár nagy szemrehányással illetheti a tavalyit. És ha akármelyik most közeledő veszedelem fenyegetővé fog válni, akkor nagy szemrehányással illethetik magukat azok, kik a múlt évben megakadályozták azt, hogy most a közigazgatás rendezett és fegyelmezett seregével álljunk a veszedelmek elé.

Ha államosítva volna a közegészségügyi szolgálat az egész vonalon, ha meg volna a kormánynak direkt rendelkezési joga és ellenőrzési hatalma a közegészségügy minden közegével szemben; akkor nagy mértékben nőne ugyan a kormány felelőssége, de hatványozott mértékben meg volnának az eszközök is, melyeknek birtokában e nagy felelősséget könnyen vállalhatná magára.

Képzeljük csak el, hogy az ország egyes vidékein minő veszedelmek támadhatnának, ha csakugyan bekövetkeznék egyes orvosoknak az a jóváindulása, hogy a kolera-veszedelem nem megy városról városra ugrálva, hanem egész vidékenként, faluról-falura fog terjedni.

Képzeljük el, mily közöny és mily tuálatiaság borítja be egyes vidékek lakosságát közegészségi tekintetben; mily lelkiismeretlen az orvosi szolgálat; mily hiányosak a berendezések egy járvány veszedelmével szemben s mily kapkodás és mily rettegés fogna beállni, ha a veszedelem csakugyan akuttá válnék.

Ha mindezeket megfontolja a közönség — pedig a megfontolás most nagyon időszerűt, — akkor magától is rájön a közvélemény, hogy az állami közigazgatás mennyivel több biztosítékot és nyugalmat ad közegészségügyi tekintetben mint az erőszakkal fönntartani kívánt mai rendszer.

A nemzetiségi törvényezikkel szemben talán még szükségesebb volna a jól szervezett állami közigazgatás, mely nem csak a maga szigorával és erélyével, hanem a maga igazságosságával és tapintatával sokkal jobban védelmezhetné a magyar állam érdekeit.

A nem csak lefelé, hanem fölfelé is

felelős állami közigazgatási tisztviselők mennyivel könnyebben megakadályozhatnák s a szükség esetén megtorolhatnák az állam ellen irányzott merényleteket, mint választóiktól függő mai havatalnokok.

És mily lelkiismeretes megfigyelésre volna most szükség egyes vidékeken, a viszonyoknak, áramlatoknak és egyéneknek éles megfigyelésére, hogy tapintat vagy erély, kimélet vagy szigor a kellő helyen, a kellő időben s a kellő módon alkalmaztassék.

Mi a nemzetiségi viszonyokat nem látjuk annyira élére állítottaknak, mint talán némely lapársunk, s óva intjük a magyarságot, hogy a hazai nemzetiségeket ne tekintse ellenségének s mindjárt első hallásra és első olvasásra ne adjon hitelt azoknak a rémhíreknek, a mik most seregestől röpíttetnek föl.

A Hóra-Kloska időkre emlékeztető híreszteléseket, a kilátásba helyezett nemzetiségi vérengzéseket nem szabad mindjárt komolyan venni. Akadnak élénk fantáziájú emberek, kik könnyen beleesnek a kunágotai „levelező” hibájába, a ki ugyanis minden érdekes eseményt, a mi a világon történt, csupa levelezői buzgalomból Kunágotára is ráfogott; így minden hétfőn küldött a budapesti lapok-

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Melyik ad több erőt.

Nagyságos Gimesi Ödönné szobájában a bársony függönyök gondosan össze vannak tűzdelve. Tilos oda behatolni még egy halavány sugárnak is, mióta a szép asszonyt adáz fekete himlő ágyba döntötte. Nesztelenül mint valami elátkozott kastélyban fordulnak sarkaikon az az ajtók, süppedő szőnyeg nyeli el minden lépés zaját. Halavány szinte kísérteties fény nyel égnek ezüst tartóikban a gyertyák s szinte reszket az ifjú társalgónó hangja, ki előttük ül egy mulatságos történettel igyekszik szórakoztatni szeszélyes urnőjét. De a beteg türelmetlenül könyökölt fel himzett vánkosain.

— Elég, elég már Iza! Ugyis csak a legunalmasabb dolgokat olvassa fel nekem. Es hangja ma megint olyan bántó, éles, oh iszonyuan alterál.

Szótlanul kelt föl székéről a gyászruhás leány.

Egy röpke sóhaj sem árulta el, mennyire sebzik lelkét a hallott szavak, csak kicsiny fejét csüggeszté le, mint a fehér rózsza, kebelére, s ajkai közül az a bizonyos bevágás, mely szavaknál ékesszólóbban, hitelesebben mondja el; sokat szenvedtem, még mélyebbre vált.

Mikor karcu alakja mögött tompa suhogással csapott össze a nehéz bordüre, egy férfi emelkedett, fel az oldalt álló hintaszékből, ki eddig mozdulatlan ült.

Odalépett neje ágyához, átfonta karjaival szeretteltjesen keskeny vállait, míg az arczát hirtelen a fal mellé fordítá.

— Édes Malvin, ne fordulj el tőlem! mondá Gimesi lágyan csengő hangon s csókot nyomott a nő sápadt homlokára. Hidd el végre, hogy ha a sors el is rablá arczod szépségét, mégis csak te vagy a legdrágább nekem, Oh, ha nem emészténé magad csupa hiúságból, már régen visszatért volna egészséged, azt mondják az orvosok is. Ne szakíts félbe, mit akarsz mondani. Hogy gyűlöld a napvilágot, hogy beteg tested, lelked, s iszonyuan hat idegeidre minden hangos szó. Mindez csak szeszélyed következménye. Elzárod magad ide a homályos, fülledt szobába, mialatt kinn a természet újra ébred. Virágillattal terhes az enyhe lég, csaponva repkednek aranyos pillangók, kósza szellőske elhossa szárnyain a mezőn dolgozó leányok dalát. Tudod mit danolnak most éppen? A mit egykor annyit huzattam ablakod alatt: „Szeretlek én, egyetlenegy virágom.” Jer édes, próbálj felkelni, kiviszlek karjaimon.

— Meg akarsz ölni? Hagyj el, ugy sem esem már sokáig terhedre, mondá ridegen a be-

teg asszony, s visszahanyatlott vánkosára. Gimesi sóhajta hagyta el a szobát.

— Nincs többé eszköz, felházní őt egykedvűségéből, mondá szomoruan. Elfásult szívében minden érzés, nem érti meg többé a szeretet szavát sem.

— Elment, elment! tördelé bent kezeit a beteg nő, s ajkaka harapott, nehogy a távozó meghallja kitörni készülő zokogását. Hogy szerettem volna odatapasztani ajkam drága homlokára, megczírogatni selymes fekete szakálát mint azelőtt boldogabb napokon. Es ami akkor édesenyelgés volt, ma az eltorzított nőtől esetlen hízélgés lenne. Minek is néz réám ugy kék szemével, minek is jön hozzám, ha nem lehetek számára többé az, a mi voltam? Mert ha el is veszett a hódító szépség, mely rabommá tette, alamizsna gyanánt nem szerelmét elfogadni, nem, soha. Oh, miért is nem tudtam inkább meghalni.

Könnyek peregtek végig arczain, azok enyhítő hatása alatt eltűnt a szívet szorító fájdalom, és vágy kelt utána nyomban, élvezhetni a tavaszt, melyről férje oly kedvesen beszélt.

— Balzsamos levegőt nem szívhatok a nélkül, hogy kíváncsi tekintetek ne tapadjanak. Szerelmi dal csak fájdalmat okoz, de virágot hozhatnak id is, mondá, igen virágot akarok.

Csengetett. — Lóri, parancsolta a besiető komornának, hozzon nekem egy rózsát a pavil-

nak egy nagy tüzet, minden szerdán egy apagyilkosságot, minden pénteken egy katonai brutálitást s a turpissága csak akkor sült ki, midőn az árvíz-saison idején kiárasztotta Kunágotán a Dunát, a mely pedig sohsem is látta Kunágotát. Ilyenformán érkezik mostanában oláh fészkelődésekről hir oly helyekről is, a hol oláhok sincsenek. Minden vészirt tehát óvatossággal kell fogadni; mert a fölszított kölcsönös bizalmatlanság csak szaporítja a békés megoldás akadályait.

De azért elég komoly a helyzet arra, hogy ez is meggyőzze a közvéleményt az állami közigazgatás megoldásának sürgősségéről.

Osak vegyük figyelembe, hogy az a nagy szabadság, amit a magyar törvények minden honpolgárnak biztosítanak, milyen sok alkalmat nyújt arra, hogy visszaéljenek vele azok, akik azzal visszaélni akarnak. Vegyük figyelembe, hogy a sajtószabadság mily alkalmat nyújt az államellenes tanok hirdetésére is, midőn az ily nyomtatványok elkövetése s valódi szerzőik kipuhatólása és megbüntetése oly nehézkes processzust igényel. Vegyük figyelembe, hogy nagyon is liberális gyülekezési és egyleti jogunk mily bő köpönyeget terít mindenféle aspiráció eltakarására. S ha ezeket mind figyelembe vettük és visszaemlékezünk arra, hogy bizonyos emlékiratot legközelebb miként terjesztettek s bizonyos összejöveleteket és üléseket mire használtak föl, akkor aztán igazán belátiuk, hogy milyen szükség volna az állami közigazgatás rendszerére, mely épen a legveszélyeztetettebb pontokra kiválogathatná az államhoz hű, megbízható közegeket.

Akik ezeket a komoly jelenségeket komolyan mérlegelik, akik a kicsinyes pártszempontokon föl emelkednek s akiknek csak az egységes magyar nemzeti állam megerősítése a céljuk: azok csakugyan beláthatják, hogy nem Szapárynak s nem a szabadelpvűpártnak ártottak azok,

— pedig céljuk ez volt — kik a közigazgatás reformját késleltették, hanem ártottak a magyar államnak.

Belföld.

Uj bosnyák zászlóaljok. Ő Felsőge legfelsőbb elhatározásából négy új bosnyák gyalogszázadot és négy zászlóalji törzset állítanak fel. A szervezés már október elsején történik meg. Az új zászlóaljok Szerajevóban, Banjalukában, Dolna-Tuzlában és Mostarban fognak állomásozni. A bosnyák csapatok szaporítása két szempontból is örvendetes és hasznos. Egyrészt lehetővé teszi a monarchiából ott állomásozó csapatok számának leszállítását, másrészt a Budapesten, Bécsben és a monarchia más nagyobb városaiban megforduló bosnyák katonák, érintkezésbe jutván a művelt világgal, a fiatal nemedék ekkép civilizáltabb eszmékkel tér hazára.

A belügyminiszter intézkedései a kolera ellen. A belügyminiszterium a mindinkább terjedő és közeledő kolera ellen történt óvintézkedéseknek végrehajtásáról közvetlen meggyőződést akarván szerezni, a közegészségügyi felügyelőket szabadságuk beszüntetése mellett kiküldötte a határszéli vármegyékbe, hogy minden nagyobb községben megvizsgálják a tényleges állapotokat és az intézkedések fogantatásáról személyesen meggyőződve, a tapasztalt hiányokat az e végből rendelkezésükre bocsátott úrlapokon napról-napra bejelentsék.

Gróf Szapáry Gyula belügyminiszter azonkívül saját elnöklété, és akadályoztatása esetében Szalavszky Gyula államtitkár elnöklété alatt országos központi járványbizottság felállítására intézkedett, melynek tagjait a belügyi, kereskedelmi, földmívelésügyi, pénzügyi és honvédelmi miniszteriumoknak, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének, Budapest fő- és székvárosnak, az országos közegészségügyi tanácsnak, az országos közegészségügyi egyesületnek, a budapesti kir. orvos-egyletnek és a budapesti mentő-egyesületnek kiküldöttei fogják képezni. Ezen országos központi járványbizottság a fontosabb kérdések felett fog tanácskozni, a teendőkre nézve javaslatokat fog tenni, sőt legközelebb a főispánokkal, főorvosokkal is érintkezésbe fog lépni, hogy az egyes vidékek igényei tekintetében véleményezőleg és utbaigazítólag nyilatkozhatssék. Hasonló járványbizottságok szervezését törvényhatóságunkint is tervezik.

Debreczen tanügye.

Irta: *Pedagógus*

IV.

Kereskedelmi akadémia,

A debreczeni kereskedelmi akadémia élő példája annak, hogy nem csak az állam, hanem a társadalom is képes költségesebb tanintézetet fentartani, sőt föl is virágoztatni. A debreczeni kereskedő társulatot a jelenkornak elismerése, az utókornak hálája illeti meg, azon buzgóságért és áldozni készségért, melylyel e szakiskolát megalapította, fejlesztette, virágzásra juttatta, melylyel az iskola támogatóiul megnyerte a közoktatásügyi kormányt, Debreczen városát, a debreczeni ipar- s kereskedelmi kamarát, pártfogókul pedig Debreczen és környéke iparosainak és kereskedőinek legjavát.

Annál inkább idején van ez elismeréssel adoznunk a felügyelő-bizottságnak, mert éppen a most kezdődő iskolai év erősíti meg végkép az intézetet, midőn tanári kara két rendes tanárral gyarapodik, az egész intézet pedig saját épületébe, Debreczen főterét ékesítő palotájába költözik át.

Szégyen és bosszuság fog el, midőn ezzel szemben a volt városi reáliskola korábbi tengerdésére gondolunk. Ha csak felényi buzgóság és jó akarat vezette volna a reáliskolai bizottságot, mint a mennyi eltöltötte a kereskedelmi akadémia felügyelő bizottságát, akkor Debreczen már ezelőtt legalább is tíz osztendővel dicsekedhetett volna főreáliskolával, akkor a városnak valamely előkelő helyén nem pedig a Hatvan-utca végén, a vásárszélen) már rég ott diszlenék a főreáliskola épület, még pedig úgy hogy iskola és épület büszkén viselje homlokán „D e b r e c z e n v á r o s a” nevét.

A kereskedelmi akadémia meg is érdemelte azon szertető gondviselést, melyben a fentartó testület részesítette, nem kevésbé azon anyagi áldozatokat, melyeket állam, város és kamara fordítanak rája. Mert a vidéken alig van ilyenmü szakiskola, melyet a tanulók létszámára, a tanárok kvalifikációjára, és javadalmazására, a könyv- és s ertárak gazdaságára nézve elébe tehetnének a helybeli akadémianak nem is szólva arról, hogy az intézet fontosságát csak fokozza a vele kapcsolatos alsófoku kereskedelmi iskola és a kereskedelmi esti tanfolyam; éppen azért joggal szentelhetünk néhány sort az intézet ideit értesítőjének ismeretetésére, miközben az iskoláról, fény- és árnyék oldalairól is talán sikerülni fog hű és igazságos képet nyújtanunk.

Az értesítőt Dr. Bayer Ferencz

lon melletti bokorról. Tudja, melyiket gondolom. Együtt oltottuk azt a mult évben férjemmel.

— Igenis, hozok róla rögtön, nagyságos asszonyom.

Lehetőleg nesztelenül sietett Lóri végig a a kert kavicsos porondján.

Hova megy? Kiáltotta már messziről csengő hangon Gimesi Elácska, a ki apjával kézen fogva szemközt jött.

— Rózsáért megyek a pavillonhoz édes, nem jön velem? Mamácska kíván egyet.

— Ni hát nem látja? Leszedtem én már mind! Dicsekedett a csepség, s szétterjesztette köténykáját, melybe a virágokat nagy óvatosan takargatta.

— Hát akkor magácskától kérek.

Elzácska pajzánul kapta vissza a kötényt.

— P rsze, azt hiszi, én majd átengedem a dicsőséget, hagyom, hogy más vigyen mamámnak virágot mint én? Jó volna? Csahogy kis mise, nagy mise, abból nem lesz semmi se. Mindjárt fonok egy szép nagy koszorut és beviszem. De el ne áruljon, különben sírok, érti, nagyon sírok!

E rettenetes fenyegetés után sans-géne felemelte kis szoknyáját, s letelepedett egy közeli szobor talapzatára, hol fontoskodó arszczal

kezde rendezni féltett kincsét, Lóri pedig visszatért urnójéhez.

— Nagyságos asszonyom, nem nyílnak rózsák még a pavillonnál, nagy ott az árnyék. Csak éppen egyetlenegy viritott ki ma reggel, azt is leszakította a nagyságos ur. Talán tet-szenék más bokorról?

Malvina elutasítólag intett kezével.

A nagyságos ur! mondá keserűen midőn egyedül maradt. Ő szakította le? S én egy olyan rózsát társalkodónóm keblén láttam, meg ismerném azt a fajt ezer közül is. Tehát Izának virágot ajándékozzat, tán hizelgő szavak kíséretében. Ha, mindjárt gondoltam volna! Azok a halvány arcú szenvelgő teremtesek nagyon veszedelmesek a férfiakra nézve. És én boldog még bezárkózom, hogy nekik világokat élhessék. De most, ha halálom lesz is, felkelek, szemére lobbantom Ödönnek az alávalóságot, hogy nem tud legalább addig várni míg eltemet.

Lázás sietséggel kapta magára poncyoláját, annyi időt sem véve, hogy remegő lábcsakait papucson kívül más mezbe is bujtassa. Türelmetlenül rántotta fel az ajtót. Ah! A beözönlő fény elkápráztatá szeméit, kényszerítve őt néhány perczig a lépcsőn mozdulatlan vesztegelni.

— Edes angyalom sietett a kertből hozzá férje. Tehát engedtel kéresemnek, csak azért mondtál színleg nemet, hogy annál boldogabbá tégy. Oh milyen jó vagy te.

S ujjongva szoritotta karjaiba. Malvin törekeny alakját.

— Apa, apa, rángatta türelmetlenül kabátját Elzácska. Hát engem nem hagysz a mamához férni? Nézd csak mamácskám milyen szép koszorut fontam, szalag is van rajta zöld levelekből, neked csináltam ám. Ugy-e. ügyes vagyok? Ott szedtem a rózsát mind a pavillon mellett. Lóri látta de megparancsoltam neki, hogy el ne áruljon. Nem is képzeled mamácska milyen jól tudok én parancsolni.

— Add ide koszorud, szakítá félbe mosolyogva apja fecsegését — és mutasd meg, hogy tudsz szót fogadni is. Hozz mamának egy, széket, mert még igen gyöngö.

— Azt sem hittem volna, tevé hozzá ismét átölelve nejt, hogy önerőből járni tudsz. És kedvemért felkeltél. Látod lelke, mennyi erőt ad a szeretet?

— Vagy a féltékenység — rebege meg-szégyenülve a nő, s odahajtá piruló arcát hű férje keblére.

W. H.

igazgató állította össze aki az ügyesen csoportosított adatokat 15 fejezetben közli és a ki az év főbb eseményeiről röviden, de áttekinthetően tesz jelentést, nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül, hogy a jelentésben nagyon is feltűnő módon, dőlt betűkkel hívja föl a figyelmet arra az internátusra, a mely az igazgató vezetése alatt áll és a melyet az értesítő legutolsó fejezetében ugyis az elégnél bővebben ismertet. Az pedig a megrovást is kihívja, hogy az értesítő czimlapjára is kinyomatta a következőket: „Az igazgató közvetlen felügyelete és vezetése alatt saját családjának körében 30 növendék számára berendezett internátus“.

Az internátust különben hasznos intézménynek tartjuk, melyért joggal illeti elismerés az igazgatót és a melynek tovább fejlődését szívből kívánjuk, csak a növendékek katonai egyenruháját kell teljesen fölöslegesnek nyilvánítanunk, mint a mely a komoly polgár embereket mosolyra fakasztotta, a tiszt, kivált a honvéd tiszt körökben ellemben méltán bosszúságot keltett.

Az intézetre való felügyeletet a fenntartó testület egy 15 tagú bizottság által gyakorolja, melynek jegyzője az akadémia igazgatója. Sajnálatlaltal vettük észre, hogy a bizottságban a tanári kar egyetlen taggal sincs képviselve, sőt az értesítőből az sem tűnik ki, hogy az igazgató-jegyző fel van-e ruházva szavazó joggal? Nézetünk szerint (és a fenntartó testületek által választott iskolai bizottságoknak országos példájára is) a felügyelő bizottságban, melynek gyakran szakkérdésekben is kell határoznia, a tanári karnak az igazgatóval együtt két helyet kellene elfoglalnia.

A tanári kar 18 tagból áll, a mi egy három év folyamán tanintézethez meglepő nagy szám. Azonban ez örvedetes jelenség mindjárt más színben tűnik föl, mihelyt megtudjuk, hogy e tanárok között az igazgatót kivül csak négy rendes tanár található, a többi pedig hitoktató és óraadó. Ezen az abnormis állapotban csak legközelebb segített — legalább részben — a fenntartó testület, midőn két rendes tanszéket állított föl és töltött be; ez annál dicsérendőbb, mert nyilvánvaló, hogy bármilyen kitűnő bejáró tanárok működése sem biztosítja annyira a tanítás sikerét, mint a rendes tanároké, a kik egész tehetségükkel és minden idejükkel az intézetnek tartoznak.

Az akadémiai tanításon kivül az igazgató és rendes tanárok látják el az alsó fokú kereskedelmi iskola és az esti szaktanfolyam teendőit is. E szempontból is nagyon kívánatos volt már két új tanárnak a választása, mert így az öt tagból álló tanári karra nagyon is súlyos tanítási teher esett; némely tanár heti 30 órával is meg volt terhelve, a mi könnyen oda kényszeríti még a leglelkismeretesebb tanárt is, hogy csak gépiesen végezze a tanítás szellemi munkáját. E gépies munka pedig sehohsem veszedelmesebb, mint a kereskedelmi akadémiaiban, melyek az óriási tananyag és a sok könyvnélkülözötés miatt ugyis megterheléssel fenyegetik a tanulókat.

E nagy elfoglaltság mellett annál dicséretesebb több tanárnak azon önzetlen buzgóága, mellyel a tanuló-ifjúság körében fennálló egyesületek vezetésére vállalkoznak. Így vezet a segélyező egyesületet és az önképzőkörnek magyar nyelvi szakosztályát dr. Szántó Sámuel, az ifjúsági dalegyesületet és az önképzőkör idegen nyelvi szakosztályát Szójk Gyula, a zenekart Zimmern Gyula.

A tanárok irodalmi munkássága nincs kimutatva, de az értesítőből is kitűnik, szíves olvasóink pedig lapunk tartalmából is jól tudják, hogy dr. Szántó Sámuel, igen tisztelt dolgozó-társunk, e téren ugyancsak jelentékeny munkásságot fejt ki.

Az ideai értesítőnek első helyén álló program értekezés ugyancsak a Szántó tollából folyik. Az értekezésben, melyet különben egy kissé rövidítve a Magyar Paedagógia n a k, ez előkelő tanügyi folyóiratnak júliusi száma is közölt, a földrajzi tanítás fontosságáról szól, a szaktárgy iránti lelkesedéssel bizonyítván a földrajznak, mint ismeretnek hasznos,

mint tudománynak észfejlesztő voltát, továbbá követelvény e tantárgynak az összes hazai iskolákban és kivált a kereskedelmi akadémiaiban való gondosabb ápolását.

Folyt. köv.

Külföld.

Avakumovics szerb miniszterelnök a napokban egy külföldi hírlapíróval meginterwiewoltatta magát. A szerb kormány új elnöke igen szeretetre méltó ember lehet, de vagy nem sokat tud mondani, vagy üres frázisokkal igyekszik leplezni gondolatait, mert nyilatkozataiban alig van valami figyelemre méltó. A többek közt panaszkodott, hogy a magyar, osztrák és német sajtó kevés kivétellel elítélte a szerb liberális kormányt, mielőtt tetteit bevárta volna. A miniszterelnök felhozta, hogy kivéve őt magát, ki pedig eddig sem adott okot a bizalmatlanságra, a kabinet összes többi tagjai új emberek, ámbár már az előbbeni kormányok alatt is szolgáltak, de nem politikai állásban. Őket tehát mindenestre korai elítélni. Erre csak az a megjegyzésünk, hogy ha a külföld egyenkint nem ismeri az új szerb minisztereket, nagyon jól ismeri a zászlót, mely alatt a nyilvánosság elé lépnek s ez a zászló méltán bizalmatlanságot ébreszthet mindazoknál, kik nem az orosz politika járszalagán haladnak. Avakumovics ur azután élesen elítélte az előző radikális uralmat, mely a többek közt a parasztságot elsoktattatta az adófizetéstől; csak a múlt évi adóhátralék 5 milliót tesz; az új kormány meg fogja a parasztoktól is kívánni, hogy teljesítsék az állam iránti köteleseiket, másrészt meg akarja szüntetni az összes monopoliákat. A miniszterelnök azt is kijelentette, hogy a skupstinában többségre remél jutni, hogy továbbá a minisztertanács Natália exkirályné ügyével még nem foglalkozott mert a királyné még nem fordult a kormányhoz; de ha ezt tenné, a liberálisok azon álláspontnak megfelelően fognak határozni, melyet előbb az ellenzék padjain képviseltek.

A német császár és Bismarck Hamburgban történt az első közeledés Bismarck herceg családjára a német császári nemzetség tagjai közt. Bismarck herceg felesége ugyanis, a ki ott kurán van, eöedre volt hivatalos Frigyes császár özvegyéhez Bismarck Vilmos gróffal és nejevel együtt, a kik az előző napon látogatógégyüket a császárnénál ott hagyták.

Kolera és életbiztosítás.

Irta: Spectator.

A leggonoszabb járvány két oldalról is ijeszten közeledik felénk s fájdalom, kevés valószínűség van arra nézve, hogy a nagy baj bennünket elkerüljön. A hatóságok és a társadalom megteszik a lehető védelmi intézkedéseket, — a gondos családapák pedig sietnek életbiztosításokat kötni, hogy, ha bármi történik is, családjuk a nyomor ellen védve legyen.

De vajon eléggé óvatosság és körültekintők-e ezen életbiztosítást kötő családapák? Elővassák-e gondosan a biztosító társaságok föltételeit, mielőtt a biztosítást megkötik? Tudják-e, hogy nálunk olyan életbiztosító intézetek is működnek, melyek a kolera-ban elhalt biztosítottak után a biztosított összeget nem fizetik ki?

Előttünk fekszenek például a „Gresham“ életbiztosító intézet alapszabályai, melyeknek 75. szakasza szórul-szóra így hangzik:

„Epidemia, háboru, pénzügyi válságok és mindennemű szerencsétlenségek által előidézett nagy és hirtelen halálozások esetében az igazgatóság az esedékes biztosítási összegek kifizetését elhalaszthatja annyi időre, amennyit jónak véli.“

Ha tehát a „Gresham“ Londonban székelő igazgatóságának véli — s a saját érdekében mindenesetre annak fogja vélni — a magyarországi kolera-halott családjának kielégítését, az örökítőt napjaink is elhalaszthatja. Szóval a „Gresham“ egyike azon életbiztosító társaságoknak, melyeknél a kolera-árvány való tekintettel jónan em-

ber ma ne biztosítson, mert ha a kolera áldozatul esnék, hátrahagyottjai nem fognak kapni semmit.

A „Gresham“ fent közölt csodálatos szabálya a társaságot egyáltalán annyira körül-láncsolja, hogy szinte raritássá lesznek azok az esetek, amelyekben a társaság a biztosított összeget va ósággal kifizetni köteles.

Nem köteles fizetni járvány esetén, már pedig a halált okozó betegségek nagyjából járványos. Nem köteles fizetni háboru esetén és nem csak a harcban elesettek után nem, hanem a békésen otthon maradt természetes halála után sem, mert hiszen ilyenkor általában nagy a halálozás. Nem köteles fizetni, ha a börtönben valami krach üt ki, sőt ezen tág „pénzügyi válság“ meghatározás mellett a belgrádi pénzügyi megzavarodása czimén akár a londoni esedékes biztosítások kifizetését is megtagadhatja. De nem köteles fizetni „semmi nemű szerencsétlenség“ esetén sem, szóval a „Gresham“ nem köteles fizetni soha, mert hiszen minden haláleset már magában is néminemű szerencsétlenség.

Ha a „Gresham“ ennek daczára még is szokott fizetni, az csak igen szép és kegyes cselekedett tőle, — de az életbiztosító fél nem bizhatja magát a kegyemre. A biztosító társaságoknak határozott kötelezettséget kell vállalni arra nézve, hogy a biztosított összeget kifizetik halál és pedig kolera halálesetén is. Előkező hazai és acclimatizált társaságaink e kötelezettséget vállalják is.

Figyelmeztetjük a közönséget legyen gondja ezekre a dolgokra, mielőtt életét biztosítja. Lehet, hogy nem csupán a „Gresham“ biztosítási feltételei fosztják meg már eleve a kolera-halott családját, a biztosított családját a biztosított összegetől. Minden életbiztosító fél olvassa el gondosan életbiztosítási szerződésének föltételeit.

Nyilt-tér.*)

Az újságolvasók gusztna oly különböző, mint a tenge hullám és asszony-szeszély.

Egyik az öregbetűs Cicero elolvasása által véli magát beavattatni a magas politika leg-agyafurttabb titkaiba.

Másiknak a lelke, tárczarovat virányain gyűjti magának illatos mézeit.

Harmadik a szenzációk riporjának vérében fürdik.

Negyedik az újdonság rovat kaleidoszkopját ragyogtatja el a szemek előtt.

Ötödik a hirdetések oldalán talál megvilágosítást azon felkiáltásban:

Nincstöbbésvábbogár!

De egyben minden újságolvasó izlése meg-egyeznek; a lap egy helyére minden újságolvasó szemé oly mohó vágygyal tapad, mint az éhes csecemő ajak az anyai mell életteli fehér húsára; mint az epedő szerelmes a kedvese vérpiros ajkára, vagy mint a tengeri polyp csápjára a zsákmányára.

Ez a közkedvelt rovat — a nyilttér.

Nem azt a nyiltteret értjük ezalatt, melyben jámbor vendéglősök hirdetik, hogy náluk a „legkitűnőbb ételek és italok kaphatók“ mert azt nem igen hiszi el senki; de azokat a nyilttéri közleményeket, melyekben kevésbé jámbor emberek egymás becsületének tépázzák meg az üstökét és rántják a sárba, mert ott többnyire elhiszik nagyon sokan.

A ciceró egy újság menüjén a tápláló husétel: erős újságolvasói étvágy kell hozzá. A tárcza főzelék, ami lehet olyan mint a töltött káposzta, olyan is, mint a kalarabé. A hirsorozat a tézstanemű, több-kevesebb raffineriájával elkészítve a zsurnalisztika szakácművészetének: a nyilttér pedig kétségbevonhatlan a csemege, az élvezetek quintessentiája, mely a lucullusi lakoma pikáns utóízét megadja.

Nem vagyunk még annyira elamerikaiosodva,

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelőséget a szerk.

de én látom derülni azt a jobb kort a nyiltterezők feje föött, midőn nem a kiadók kérdik tőlük:

— Mit fizetnek a nyilttér egy soráért?

Hanem azzal állanak elő:

— Mit fizessünk, kérem, egy sorért?

Mekkora ázsioja lesz akkor egy élelmes kiadó szemében annak a nyiltterezőknek, aki legkörmönfontabb huszármatyánk-stélusban tudja, az ellentele becsületét ös-zetépni, meggázolni tönkre silányítani!

Mihelhog ott vagyunk, hogy nem azt mondják, a gorombáskodóra, hogy goromba, mint egy bérkocsis, hanem azt, hogy goromba, mint egy nyilttér.

Hát tagadhatlanul érdekes látvány is az mikor két ember áll ki a piacra és birkozzák le egymás becsületét, hogy mind a két vállával érinti a földet, mint Masson a Robinetti kezében

Van ebben némi reminiscencia arra a római korbéli jelenetre, midőn a gladiatorok ontották egymás véré. Hja ma már rájöttünk, hogy a vér nagyon drága nedv... A becsület olcsóbb.

A publikum néha felförmed e nyilvános becsület-intézkedés láttára, mikor tulságos hévvel folyik a tisztességtaposó küzdelem.

Milyen farizeus ez a publikum!

Hogy elitéli a durva, nyers, faragatlan hangu nyilttér — és hogy dugja össze azért ötével-hatával a fejét egy hirlepedő mögé, ha ott ékeskedik annak hasábjain az élettől duzzadó irályu „nyilttér“...

*

Mikor kezdték az emberk a nyiltterezést?

En azt hiszem hogy ha a paradicsomban ujság jelenik meg, abban a következő nyilttereket olvastuk volna:

Nyilatkozat.

Ertésemre esett, hogy nöm, Éva aki először is egy bordám eltulajdonításával jött a világra, bünös tékozlással csinál nagy összegű adósságokat az éden masamódjainál, csak hogy magát fölciczomázhassa és jobban tessék a fán ugráló vén, kéjencz páviánnak. Óva intek ennélfogva mindenkit, hogy neki ne hitelezzenek, miután nevezett vászoncseléd adósságait kifizetni nem fogom.

Kelt a Paradicsomban, a világ teremtése első havában.

Ádám s. k.

Napi hírek.

— **Debreczen város költségvetése.** A városi tanács holnap fogja tárgyalni Debreczen város házi pénztárának 1893 évi költségelirányzatát. Aon helyzetben vagyunk, hogy a költségvetést, amint azt Szabó József főszámvevő ur nagy gondnal, számos ujonnan felmerült szükségletre való körülkintéssel összeállította, végösszegeiben már ma közölhetjük, összehasonlítás kedvéért zárjelek közé téve az 1892 költségelirányzat megfelelő összegeit.

Rendes bevételek 915232 frt 73 kr. (900823.65)

Rendkívüli „ „ 237193 frt 75 kr. (231000.—)

Összesen: 1.152426 frt 48 kr. (1131823.65)

Rendes kiadások 913803 frt 09 kr. (899325.70)

Rendkívüli „ „ 278854 frt 24 kr. (272686.72)

Összesen: 1.192657 frt 33 kr. (1172012.42)

A rendes költségvetésnél mutatkozik 1429 frt 64 kr pénztári maradvány; ellenben a rendkívüli költségvetésnél 41660 frt 49 kr. hiány, melyből levonván az 1429 f. 64 kr. rendes költségvetési fölösleget, a valóságos pénztári hiány tesz 40230 frt 85 krt (40183.77). Ez azonban csaknem kétszeres fedezetet talál a jószágtartó gazdaságnál a mai napon kintlévő hortobágyi legelő adó hátralékban. — A jövő évi elirányzatot összehasonlítva a folyó évivel, emelkednek a bevételek a város határán fekvő szá-

tóföldek tételénél 3000 az erdőkezelésnél 9000, az épületek bérénél 24000, cserép és téglagyártásnál 11000, vásárvám és piaci jövedelmeknél 3000 frttal; ellenben kevesebb bevétel van előirányozva a cselekvőtökék kamatainál (a kamatláb esése miatt) 15000, a közkórház tételénél (a kórházi pénztár kezelésének külön választása miatt) 20,000 a katonabeszállásolásnál 1900 frttal. Az eddigieknél több kiadás vétetett fel: szántóföldeknél 2000, cserép és téglagyártásnál 22000, könyvnyomdánál 2000, vásárvámánál 4000, helyrendőri intézményeknél 5000, színháznál 1500 frttal; de kevesebb a kiadás az az erdőkezelésnél 13000, szenvedő tőkék kamatainál 4000, a közkórháznál 18000 frttal. A rendkívüli költségvetés összegeit az szöktette ismét olyan magasra, miszerint a főszámvevő ur az italmérési és a fogyasztási adóknak az államtól való ujra kibérlését reményelvén, a bevételek és kiadások közé a f. évi összegekkel mindakettőt fölvetve, a kétféle adót a bevételben együtt 228000 frttal, a kiadásban is ugyanannyi összeggel. A kölcsön útján fedezett nagy építkezések költségei nem szerepelnek a költségelirányzatban; ezek majd a zárszámadásban fognak eljönni.

— **Érdekes sajtótárgyalása** lesz közelebb a debreczeni esküdtszéknek. Egy oláh pápa kerül az esküdtszék elé a román izgatások miatt. A tárgyalás határnapja még nincs kitűzve.

— **A debreczeni jötekonny nöegylet választmánya közhirre teszi** — hogy az árvaházban mérsékelt díj mellett bejáró leány növendékek is részesülhetnek a törvényszerű elemi oktatásban. E díj havi 1 frtban állapított meg, mely összeg a választmány által igazolt szegénység esetén havi 50 krra szállítható le. Jelentkezhetni f. évi szept. hó 8-ikáig Veresné Szathmáry Teréz nöegyleti elnökönél. (Péterfia 974 sz.)

— **Tornacsarnok építése.** A debreczeni tornaegylet 20,000 frt költséggel állandó torna csarnok építését határozta el. Támogatásért a debreczeni társadalom és a város áldozatkészségéhez folyamodott. Mindegyiknél nyitott ajtókra talált. A társadalom szépen adakozott. A város sem zárkózik el kérelem elől. Szabó József főszámvevő a jövő évi költségvetésbe négyezer forintot vett fel a tornacsarnok építési költségei pótlására. Hisszük, hogy a közgyűlés ezt a különben sem nagy összeget szívesen megszavazza.

— **Sikeros gyűjtés.** A debreczeni közönség, amelyről sokan azt állítják, hogy másoknak a baja, gondja nem érdekli és hogy nehezen tud fellelkesülni nemes czélokért, ismét szép példáját mutatta hazafiságának. Említettük, hogy a múlt napokban a brailai (Oláhország) magyar református gyülekezet lelkesze és gondnoka engedély mellett házankénti gyűjtést eszközöltek a brailai magyar református templom és iskola javára. A gyűjtés — mint örömmel értesülünk — csaknem ezer forintot eredményezett, többet, mint amennyit a kilenczszerte népesebb Budapesten gyűjtöttek. Ez is mutatja, hogy a debreczeni nép szívesen adózik minden kuratális, felebaráti és különösen hazafias célra.

— **Hymen.** Kellner Sándor mátiszkalkai földbirtos tegnapelőtt esküdtött örök hűséget özv. Altman Józsefné földbirtokosnő kedves szép leányának Sarolta kisasszonynak. — Az ifju pár esküvő után a völégény birtokára utazott.

— **Dal és zene estéi.** A debreczeni diadalmas dalos egylet holnap este mutatja be a nagyerdőn az öt szerető debreczeni közönség legujabb győzedelmének bizonyosságát, azt a pompás díszet serleget, amelyet a budapesti hölgyek ajánlottak fel versenydíjjal az országos dalversenyre. E dal és zene estély nagyövacziókra ad alkalmat. Maga a városi tanács

is mint értesülünk, pompás koszoru-szalaggal fogja földiszíteni a dalos egylet lobogóját, amivel a tanács a szép iránti finom érzékéről fényes bizonyosságot fog tenni.

— **Meghívó.** A Kossuth ünnepélyt rendező bizottság f. é. szept. 4-én d. e. 11 órakor a kereskedő ifjak egyesülete helyiségében ülést tart. Debreczen 1892. Szept. 3. Márk Endre alelnök.

— **A katonatisztek adóssága.** Egy bécsi lap azt jelentette, hogy a hadsereg intendatúrája a tiszték pénzügyi és hitel viszonyaival foglalkozik, amennyiben érdemes tiszték adósságait kifizeti, előlegeket ad stb. Ezt az egész hirt — mint a „P—r L—d“ írja — katonai körökben alaptalannak jelentik ki, mert a katonai intendatúra egyáltalán nem foglalkozik a tiszték pénzügyi viszonyainak rendezé-ével. A csapat-testeknek megvannak a maguk alaptökéi, melyek alapítványokból és egyéb alapokból származnak. Néha előfordul, hogy az illető csapatok érdeme-sebb tisztjei, ha például saját hibájokon kívül nyomasztó pénzügyi helyzetbe jutottak, ezekből a magánalapokból, csupán bajtársi tekintetből kölcsönt vagy segélyt kapnak. De ehez az intendatúrának, mely kizárólag állami pénzeket kezel, semmi köze sincs. Sőt a nagy Albrecht főherczeg alapítványt is, melyből a tiszték három havi fizetésüknek megfelelő összeget kapnak kölcsön, a tiszték kezelik.

— **Hamburgiak Debreczenben.** A Frohner szállodában két hamburgi ur, a Fehér ló szállodában két hamburgi hölgy van szállva. Remélhető, hogy a hatóság megtette a szükséges intézkedéseket, noha ezek a hamburgiak még a kolerahírek első idejében menekültek el onnan.

— **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter kinevezte Szántay Géza hajdunánási kir. járásbírói aljegyzőt — és dr. Nagy László debreczeni gyakorló ügyvédet a debreczeni kirtörvényszékhez jegyzökké nevezte ki.

— **Eljegyzés.** Szendrey Mihály, szintársu'atunk törekvő naturburscha eljegyezte Barts Aranka kisasszonyt, szintársulatunknak volt szellemes, szép és kedvelt tagját, a ki jelenleg Krecsányi szintársulatánál arat sikereket. Barts kisasszony és Szendrey Mihály esküvője itt lesz Debreczenben és jövő virágvasárnapról kezdve mindketten a debreczeni szintársulat tagjai lesznek. Barts kisasszonyt nagyon megkedvelték Debreczenben és csak örülünk annak, hogy ismét visszakerül színházunkhoz.

— **A t. főorvos közegészségügyi javaslatainak** közlésébe tegnap hibásan az csuszott be, hogy a t. főorvos és Körner Adolf tanácsnok karbol pornak beszerzéséről is gondoskodtak. Nem karbol port, hanem karbolsavat szereztek be 14 métermázsa mennyiségben.

— **Furott kutak az ohati pusztán.** Debreczen város népes ohati pusztáján eddig jó ivóvizet szolgáltatató kut nem volt. A tanács most elrendelte, hogy mindakét bérleten két furott kut készíttessék. A kurakat már furják is. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a főszámvevő ur a jövő évi költségvetésben hat mély furásu kut költség-iről gondoskodott.

— **Gyári munkások táncmulatsága.** Jó keresetük, jó dolguk lehet a Rössler Berger és Horvát urak téglagyárában alkalmazott munkásoknak. Mert abból az alkalomból, hogy a munkaidény bevégeződik, vasárnap f. hó 4-dikén — bucsu táncmulatságot rendeznek, 40 kr belépti díj mellett. A mulatságon elsőrendű cigány banda muzsikál. Hogy hol lesz a bál, azt nem mondja meg a meghívó. A munkások szögediek és dorozsmaiak.

— **Kossuth-tollak.** Mendelovics Lajos helybeli kereskedő a szeptember 18-iki Kossuth-ünnepélyre tollakat készített, melyek hivatta lesznek az ünnepély külsőségét jelmezni. A toll vörös és fehér, egy zöld levéllel, melynek felirata „Eljen Kossuth Lajos nagyhazánkfia.“

— **Versenykuglizás.** A tisztviselő-kör tekepályán vasárnap versenykuglizást fognak rendezni.

— **Beküldetett.** Midőn tegnap vacsora után családunkkal együtt szokás szerint, az emlékkertbe akartunk menni, hogy a nappal szenvedett rekkenő hőség után egy kis jó levegőt szí-

hassunk, nagy megbotránkozásunkra az emlékkert ajtait zárva találtuk és a kertből kikergett közönség zugolódva lepte el annak környékét. Tisztelettel interpelláljuk a Csokonai-kör szépművészeti szakosztályát, illetve annak elnökét, kire tudomásunk szerint a kert főfelügyelete tartozik, vajlon helyesnek tartja-e azt, hogy a közönség megfosztassék ezen, a városban levő egyedüli üdülő hely használatától azért, hogy a kert felügyeletére rendelt paraszt már 9 órakor, a mikor is a levegő kezd élvezhetővé lenni, — mehesse nyugodni. Kérjük, miszerint a 10 órai határidő még szeptember és október hónap legelőbb fentartassék. Mielőbbi szives intézkedés kéretik. Több collegium környékel belilakos.

— **Primadonna-kérdés.** Réthy Laura, Laura, színházunk volt primadonnája ajánlatot tett Leszkay András színigazgatónak egy debreczeni jóbarátja által, hogy ha csak egy szóval visszahívja is, kész a téli szezonban szerződni hozzá. Leszkay erre azt felelte, hogy ő ezt nem cselekszi, mert már végérvényes szerződést kötött V. Margó Czélia asszonnyal. Forduljon Réthy Laura nevezett művésznőhöz, mondja az igazgató, s ha ő hajlandó neki engedni át a helyét, ő kész lesz visszafogadni Réthyt a társulatához.

— **A koronázási alapítványa fölhasználása** czimrel írott tegnapi újdonságunk helyre igazításra szorult, amennyiben — mint utólag értesítenek — a tanács az alapítvány három egyenlő részre osztott kamatai felett véglegesen határozott, tehát Jánossy Antalnak és Kovács Lajosnak a fölvétele nem kerül a közgyűlés szavazása alá. Ezen ügy csupán annyiban fordul majd meg a közgyűlés előtt, hogy mint már megszavazott összeg be van véve a jövő évi rendes költségvetés kiadási rovatába.

— **A munkás delegálttól** nyilatkozatot vettünk, melyben keményen szemére hányja a minősítésnél elkövetett eljárást az illető rendőrtisztviselőnek, állítását rágalomnak nyilvánítja és ellenében a törvényes lépésekkel fenyegetőzik.

— **A gyümölcs nagybani elárulásában** Debreczennek jó hírét szerzett a Kondor és fia cég. Mig egyrészt a legjobb fajta dinyaiból állandó kiállítást tartott Kolozsváron és Debreczenben, addig czepléd-utcaüzletében most is raktáron tart negyven fajta köztük passzattuti csemege szállót Ormós Gábor szállójából. Ezek a finom csemegezőlők nem is drágák, mert kilójok 40 kr.

— **Minden ember egyenlő.** Két atyafit vittek fel a III. kerületi kapitányhoz.

— Hát maguk hogy mertek ellenszegülni a rendőrnek?

— Hogyne mertünk volna, mikor ő is ellenszegült nekünk?

— Micsoda bolond beszéd ez?

— Ez nem bolond beszéd, mert a szentírás is, meg a törvény is azt mondja, hogy minden ember egyenlő. — Mért lenne hát a rendőr nagyobb ur, mint mi?

A kapitányság erre bebizonyította nekik, hogy nem minden ember egyenlő: megbüntette őket.

— **Megőrült a vasuton.** A Budapesti Hirlap írja: Egy debreczeni úri asszony utazott a múlt vasárnap Beregszászra, rokonait meglátogatni. Mikor Nyiregyházaán tul jártak, utitársai rémülve látták, hogy a hölgy hirtelen felugrik, kidobálja ékszerait az ablakon, azután letépi magáról a ruhát, kiabálva, hogy ő meg akar fűródni a Sóstóba. Fejével betörte a kocsi ablakát s ki akart ugrani, de utitársai lefogták. Külön kocsit adtak ezután neki s a kalauz felügyelete alatt szállították Beregszászra, a hol rokonai gondozására bízták. Két nap alatt a beteg egészen lecsillapodott, úgy, hogy vissza lehetett vinni Debreczenbe. Azt hiszik, hogy a rettentő hőség idézte elő a szegény idegbajos asszony rohamát.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják hálás köszönetemet mind ama jó ismerősök, barátok, rokonok kik szeretett bátyámnak f. hó 1-én tartott végtisztesség tételén nagy számban megjelenésükkel részvétőket nyilvánítottak. Debreczen, 1892. Szept. Kovács Mihály kereskedő.

— **Pokoli hőség.** Ma már itt van a „ber” hónap, ami hétköznapi nyelven annyit tenne, hogy sebes léptekkel közeledik az ősz, hűvösödnek az éjszakák, sárgulnak a levelek. Semmi jele azonban, hogy mennék kifele a nyárból, mert a pokoli hőség egyre tart s a központi időjelző kárlehetlen flegmával tudatja, hogy változás nem várható. Keressük az árnyéket, a helyeket, hol Gambrinusz hideg nedvét: mérik, vagy fagyaltot és limonádét árulnak. Szikszay uszodája reggeltől estig tele van lubiczkoló lényekkel. Irigykedve gondolunk azon boldog halandókra, kik klimatikus gyógyhelyek enyhető fenyvesei alatt nem is tudják elképzelni, milyen tikkasztó, afrikai hőségben élünk mi itthonmaradottak.

— **Visszanézte.** Ő nagysága től van lázadva a goromba ember ellen, aki annyira megsértette „egy úri nő finom érzéseit.”

— Mit mondott? — kérdezi a kapitány s páratlan türelemmel néz a fiatal aszonykának bosszuságtól ki irult arczára.

— Hogy mit mondott? Nem mondott semmit, hanem megfogta a karomat s epedve a szemembe nézett.

— S mit tett naocsád?

— Én? Én... Visszanéztam a —

tolakodót.

— **A Bazilika sorsjegyek XV.** húzása tegnap délelőtt volt a közoktatásügyi miniszterium helyiségében, mely alkalommal a következő sorozatszámokat húzták ki a törlesztési húzások: 63 89 231 628 938 1138 1780 2393 2407 3031 3163 3224 4630 6014 6427 6789 7003 7273 7429 7951. Ezen sorozatokban foglalt 2000 sorsjegy mindenike 6 forintot nyert. A nyerevényhúzásban kihúzták: A főnyereményt 10,000 forinttal sor. 2957 nyerő szám 24; 1000 forintot nyert 5295—49; 500—500 frtot 2122—59 2518—87 7050—4; 100—100 frtot nyertek 638—35 977—15 2162—15 2687—69 2742—46 3382—29 4459—89 4874—43 5570—23 6441—50 7463—42 7494—97 7893—49; 50—50 forintot nyertek: 438—83 483—80 791—96 1385—40 1859—35 1942—51 2378—43 2385—14 3034—93 3255—12 3277—23 3297—12 4347—86 4355—45 4544—53 4937—4355—45 4544—43 4937—71 5411—30 5498—12 5590—85 5927—13 6961—20 7101—92 7107—11 7113—60 7725—73; 25—25 forintot nyertek: 11—84 161—35 202—17 540—84 553—78 638—4 828—32 1026—24 1398—13 1443—25 1453—65 1715—48 1782—35 1851—55 1858—25 1998—18 2048—54 2169—37 2660—38 2715—51 2828—92 2909—89 2930—56 3438—22 3692—44 3792—15 3804—48 3851—36 3894—67 4189—24 4264—26 4288—54 4437—12 4626—32 4891—20 5991—37

Vegyes hírek.

* **A Szabolcsi Succ.** Kisvárdáról írják: Nem azért, mintha megirigyelte volna az olasz koplaló dicsőségét, vállalkozott Atádi Nagy István arra, hogy két hétig nem vesz a szájába se ételt, se italt, hanem azért, mert ha derekasan átkoplálja a tizennégy napot, husz forint úti a markát. Atádi Nagy István jómódu pártorhai gazdaember. Együtt mulatott nemrég a kisvárdai sörcsarnokban egy Gyürbe (Szabolcs megye) való bérlővel. Tulságosan sokat ehetett, tulságosan sokat ihatott, mert a mikor a sörcsarnokból távozott, e szavakkal fordult a bérlőhöz? „Látja a számát? No hát ez a száj két hétig nem lát se ételt, se italt.” A bérlő mosolyogva válaszolta: „Ha megtartja a fogadását kigyelmed, husz forintom bánja.” Atádi Nagy István a bérlő kezébe csapott s aztán haza hajtattott, hogy megkezdje a koplalást. A magyar Succ hatodik napja már, hogy nem evett, nem ivott s váltig hangoztatja, hogy kibírja a két hetet. Hogy pedig ez a koplalás ne legyen csak afajta „svindli”, gondoskodik róla a gyűrei bérlő, a ki egy percze sem távozik a koplaló ágya mellől. A furcsa eset híre csak tegnap érkezett Kisvárdára, a honnan több orvos rándult ki a koplaló meglátogatására Pátrohára.

* **Tórs Kálmán.** A függetlenségi pártnak egyik tisztos vezérő tagja, Tórs Kálmán tegnapelőtt délután 6 órakor kiszenvedett. Az elhunyt férfi egyike volt a parlament azon tisz-

tes alakjainak, akiket soha sem a pártszenevélly vezet. Legutóbb Szentes város képviselője volt, ahonnan őt valósággal kitűrték. Ez a méltatlanság törte össze benne az életkedvet. A képviselőháznak évek során át jegyzője volt. Halála a magyar zsurnalisztikára is, amelynek Tórs egyik legtehetségesebb, becsült tagja volt, gyászt borított.

A kolera.

A kolera Hamburgban még egyre erősen szedi áldozatait, sőt most már több esetet konstatáltak Berlinben és Németország más városaiban, valamiat egyes tartományaihan is, úgy, hogy e miatt a német császár lemondott tervezett mulatságáról, a gottenburgi vadászatról, mivel nem akarja népét a veszedelem ideje alatt elhagyni.

Hamburgban a járvány főképp Barmbeck elővárosban pusztít. Ott a tüzettség égeti el az elhunytak ágyát és fehéreneműit. Az eddig ismert betegedések száma 2621. a halottaké pedig 989. Kedden 447 betegedés és 173 halálozás fordult elő. Altonában szintén apadt a járvány, az utóbbi két napon 20 betegedés és 8 haláleset fordult elő. Hanem föllépett a vész Schleswigben is, hol tizenhat helységben 100 betegedést és 32 halálozást konstatáltak.

Berlinben már három ázsiai kholera-eset fordult elő, köztünk egy hajómunkásé, a ki az egész nyáron ki sem mozdult Berlinből, tehát ott kapta a bajt. Ez és Frohnert asszony bele is haltak. Mult éjjel 24 kholera-gyanus beteget szállítottak a kórházba, 30 án megfigyelés alatt állnak. Ruda poseni helységben öt munkás betegedett meg kholerában, egy meg is halt; mindannyija Hamburgból menekült haza. A Berlinből Burroszlóba indult vasuton két utas betegedett meg kholera-gyanus tünetek közt. A kocsit Liegnitzben kikapcsolták és dezinficiálták. — Münchenben egy Helgolandból érkezett pap betegedett meg gyanus tünetek közt. A weimari nagyhercegué külön yachton menekült Helgolandból. Magdeburgban szintén jelentkezett a járvány. Thornban egy munkás a kórházba való szállítás közben halt meg. A vonatvezetők el vannak látva opium tinkturával, hogy esetleg szolgálhassanak vele a kholerába esett utasoknak.

* **Párisban a járvány** — a lább hagyott. A betegek száma 274, legutóbb meghalt 21 személy. Mult éjjel 18 embert vittek a kórházba, kik közül 6 már meghalt. A chatonsi táborban igen sok kholerín eset fordult elő. Havre-ból az utolsó hír 71 beteget és 17 halottat említ. Saint-Quenben két gyermek és egy öreg asszony, Sarcelles faluban négy ember halt meg kholeraszerű tünetek közt.

Brüsselben két kholera-gyanus beteg került a kórházba. Van Ermengengenti híres bakterologus az antwerpeni vészt is ázsiai kholerának ismerte fel.

Londonból ujabban néhány oda érkezett hamburgi hajó kholerás betegeit emlegetik. Liverpoolban négy oroszországi zsidó kivándorló lett kholera-beteg.

Kopenhágában a Hamburgból haza utazó Walter 73 éves építész-tanár halt meg kholerás tünetek közt.

A kholera föllépett már New-Yorkban, Bostonban és Havannában is.

Rémhírek Hamburgból.

Hamburgból ujabban ezeket jelentik: A lakosság egyenesen a hatóságok okatlan titkolódzásának rójjja fel a kolera mértéklen dühöngését. Mire a lakosság megtudta a veszedelmet, a járvány hatalmába kerítette már az összes városrészeket. S mint hogy mindenkit készületlenül talált a baj — eleintén egyetlen egyszem épült fel azok közül, akik betegeivé lettek a kholerának. Most

is ötven-hatvan százaléká hal meg a betegeknek. A hatóságok nem gondoskodtak előre sem elszállításáról, sem pedig elhelyezéséről a betegnek. In en van, hogy most, mikor már késő, nyakra-főre tákolatják össze a barakokat s drága pénzen bérelnék butorszállító kocsikat, hogy kórházba szállithassák az utozákon heverő betegeket. Es ezekre a kocsikra most válogatás nélkül dobálják föl a haldoklókat és könnyebb betegeket. Akárhányszor megesik, hogy egyik másik beteg utközben meghal de azért ott hagyják az élők között s a kocsi minduntalan megáll, fölvenni új meg új áldozatokat.

A kórházak udvarain, mondja egy telegramm, százával hevernek a halottak, férfiak, asszonyok, gyermekek, mert most már nem bírnak előteremteni annyi embert, a mennyi szükséges volna, hogy a tetemetek azonnal eltakaríthassák. Isszonyu a fejtelenség s még iszonyubb a kétségbeesés a német kikötő városban. A kinek módjában volna, már azok sem menekülhetnek, mert a hajók és vasutak nem győzik szállítani az emberek ezreit, akik ebből a pokolból kifelé igyekeznek.

Kholerás időre a következő tiz parancsolatot írta ki valaki az orvosi rendszabályokból: Ne félj ok nélkül és végezd nyugodtan dolgodat. — Végy fertőtlenítő szereket és használatuk felől pontosan informálsd magadat. — Lakásodat és magadat tartsd tisztán. — Mielőtt ennél, vagy innál, mosd meg jól kezedet. — Ne ronsd el gyomrod; kerülj minden nyers gyümölcsöt, salátát, főzeléket, tejet, sajtot, vaját, továbbá minden szokatlan és nehézzen emészthető ételt. — Hogy gyomrod rendben legyen, igyál minden étkezés után egy pohár vizet, hozzáadva 3-5 csepp sósavat. — Ha nincs jó ivóvized, oldsd szomjadat forralt vízzel, hideg teával, vagy levessel. — Kholerás házban ne egyél semmit. — A legcsekélyebb rosszulétnél kérd az orvos tanácsát. — Kövesd az orvos és hatóságok rendeleteit, hogy egészségedet megóvhasd.

Közgazdaság.

Szőlővesszők eladása. A földmivelésügyi miniszter tudatja, hogy a kecskeméti Miklós-telepről a jövő év tavaszán több vörös, fehér és csemegefajtá szőlővesszőt fognak eladni. A szőlővesszők árai ezer darabonként a következők: a vörös borfajták gyökeres vesszőinek ára egyaránt 15 frt, a kadarka sima vesszők ára 6 frt, a Petit Bouchet simavesszők ára 10 frt, a többi vörös borfajták simavesszőinek ára 8 frt; a fehér borfajtáknál a gyökeres vesszők ára 12 frt, a simavesszőké pedig 8 frt, a csemegefajtáknál a gyökeres vesszők ára 30 frt; a simavesszőké a Chasselas fajtánál 15 frt, a többinél pedig 20 frt. A szőlővesszők árát a megrendelőktől utánvétellel fogják beszélni. A szőlővessző megrendelések október 30-ig a földmivelésügyi minisztériumhoz küldendők be.

A pengőpénzláb ezüst érmeinek bevonása. A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok cs. kir. pénzügyminisztere f. évi aug. 28-án kelt rendeletével, a pengőpénzláb alább felsorolt érmeinek 1892. évi december hó 31-ével, mint véghatáridővel, ausztriai értékben alább kifejezett következő értékkel leendő bevonását rendelte el. Bevonandó lesz: 1. 2 frtos drb vagy scudo o. é. 2 frt 10 krral. 2. Az 1 frtos db vagy 1/2 scudo o. é. 1 frt 05 krral. 3. Az újabb veretű 1/3 frtos db vagy huszas o. é. — frt 34 krral. 5. Az 1/6 frtos vagy 10 krajczáros drb és a 1/2 lira o. é. — frt 17 krral. 6. Az 1/12 frtos vagy 5 krajczáros és az 1/4 lira o. é. — frt 08⁵/₁₀ krral. 7. Az 1/20 frtos vagy 3 krajczáros o. é. — frt 05 krral. 8. A koronatalér o. é. 2 frt 30 krral. 9. A 1/2 koronatalér o. é. 1 frt 12 krral. 10. Az 1/4 koronatalér o. é. — frt 55 krral. Minthogy jelenleg a fentebb jelzett érmeik ugyanezen értékben a m. kir. álpénztáraknál is elfogad-

tatnak, a cs. kir. pénzügyminiszter urnak ez intézkedése alapján a m. pénzügyminiszter elrendelte, hogy a m. kir. állami pénztárak és hivatalok a felsorolt érmeiket a fentebb megálapított értékkel már csakis 1892. évi december hó végéig fogadhatják el fizetésként, vagy átváltás végett. Az érmeik az állami pénztárak és hivatalok részéről többé ki nem adatnak. — Ennek a határidőnek lejártával ezeket az érmeiket az állami pénztárak és hivatalok sem névértékük, sem anyagértékük megtérítése mellett többé el nem fogadják; a fénybeváltó hivatalok pedig azokat többé be nem váltják. — Ugyanez a rendelkezés kiterjed azokra az öt pengő krajczáros ezüst váltópénzekre, amelyek az 1870. évi XXIV. t. cz. alapján bevonattak ugyan, de amelyek az anyagérték megtérítése ellenében ez időszert meg elfogadtatnak. — Ezek az érmeik tehát szintén 1892. évi december hó végén tul többé be nem váltatnak. Különösen figyelmeztetnek a pénzügyi hatóságok és hivatalok, hogy az ugynevezett levanti tallérok, vagyis az 1780-iki verettel ellátott s Mária Terézia császárné- királynő mellképét viselő, szintén pengőpénzre szóló tallérok, melyeknek törvényes fizetési ereje megszűnt, az állami pénztárak és hivatalok által sem fizetéskép el nem fogadhatók, sem be nem válthatók.

OSARNOK.

A szilvási pap.

— Elbeszélés. —

Írta: **Kemechey Jenő.**

(Folytatás.)

V.

A teraszról az Örössy Géza parancsszava hallatszott huszárjához:

— Laczi fogasd be azonnal a négy sárgát. Megyünk rögtön a megyére. Bosszus arcczal sietett a társasághoz. Esztikének megfogta a kezét.

— Boc-ásatok meg. Be kell mennem a székvárosba. Reggel óta itt a főjegyzőtől a levél, hogy estére megjön a főispán egy nagyobb társasággal. Pedig nagyon, nagyon óhajtottam volna veletek lenni.

Sorra köszöntött mindenkit s aztán ment siettetni a kocsist.

Beél-Szilvássy József ezalatt figyelte a hugát, meg Loránth Eezsőt. Ugy látta, hogy ez utóbbitól távol áll az a magasztos érzés, amely kis hugának az egész valóját betölti. Sőt azt vette észre, hogy Loránth egyenesen az Ilka kedvéért járt Örössre.

Elszomorodott ezen a felfedezésen.

— Istenem, — sóhajtotta — mi lesz ebből a kis leányból? Vajjon lehet-e kigyógyulni a szerelem mélyeséges szenvedélyéből? erre a kérdésre nem tudott feleletet lenni a szent könyvekből. A bibliák szerelmesei vagy elpusztultak, vagy pedig célhoz jutottak. Csak ez volt világos előtte. Ettől a világosságtól pedig elsötétült a lelke.

Többé föl sem hozta az esetet egész napon át.

Hanem amikor kocsira ültek, Ilka gyorsan szapora, halk szavakkal sugta neki:

— Legközelebb meglátogatjuk. Addig beszéljen Péter bácsival. Én nem tehetek érte semmit, — csak egy fájdalmas lemondással. Gyorsan, gyorsan menjenek. Pá édes Esztikém! Józsi visszanezett s látta, amint Ilka hirtelen megtörülte szép könnyes szeméit.

Egész uton ez a néhány szó csegett a pap füleiben: „Én nem tehetek érte semmit, — csak egy fájdalmas lemondással.“

Beél-Szilvássy Péter dühösen oda fordult a pap fiához:

— Nekem pedig hasztalanul imádkozol. Quod dixi, dixi. Eszti megy férjhez Örössy Gézához, bátyád megy alispánnak. Ez a határozat. Ennél állok. A leány már bele is törődött sorába. Nem is idegenkedik. Egy ilyen kis leány úgy hajlik, mint a virágszál.

— De hát várjunk egy kissé.

— Eh! Ezzel nem lehet várni. Határoztam. Punctum. Ne b széljünk többé róla. A jegyváltás is meg volt. Holnap ünnep. Hirdesd ki őket. Ez a kötelességed. Isten veled.

Csikorgó, kemény léptekkel haladt végig a szobán.

Mikor az ajtóhoz ért a fiu utána szolt: — Én pedig nem hirdetem ki.

Péter ur megütődött fordult vissza. Ni ni, gondolta ez a gyerek, ez a hernyó, ez az ájtatos masina rezonirozni mer. Felfordulna e a világ?

Haraggal nézett a fiára. De aztán hozzá tette:

— Add ide a kezedet fiu. Legény vagy. Szeretem, hogy a sarkadra állottál. Kezdem hiinni, hogy benned is van egy csöppecske a vérünkből. Hanem azért akármit csinálsz: az áll a mit én mondtam. A hirdetésed nélkül is célhoz jutok. Mi az Isten csudájáért volna a dispenczió, ha az ember le nem főzhetné a papját.

Harsogó kacagással hagyta el a szobát.

Józsi lehajtott a fejét mellére s úgy állott ott egyedül, mint egy meghasgatott fa. Mit tegyen? Atyja ellen csak nem lázadhat föl. „Tiszteljed atyádat...“ A tiz parancsolat mindennapi imádságának szavai zúgtak az agyában. Másfelől meg látta a kis hugát egy letört, szenvedő virágként. Az arczképe ott van festői állványán félbe maradtan egy másik arc mellett. Két egymáshoz simult leányfő. Egyik szőke gyermek-arc, csillogó, világos fürtökkel. Ez az Eszti ke arca. A másik merengő, komoly arc, mélyeséges tűzü fekete szemekkel, nyugodt vonásokkal. Ez a főnséges arc az Örössy Ilkéé. A két fiatal leány át-átjött hozzá — modellnek.

Amint ránézett a két leányfőre: mélyen elgondolkodott s ha a földre, ha ki a kertbe tekintett, ha bebunyta is szeméit, ezt a két arcot mindig látta.

Ugy érezte magát, mint a költő- király, a zsolttárok isteni poétája, Dávid, amikor meglátta Uriás szépséges hitvesét. Valami ellenállhatatlan, kitörő vágy vett rajta erőt: látni maga mellett, édes közelségben, legalább az egyik leányt, nem a vérét, hanem az idegent, Örössy Ilkát.

Nem tudott magának számot adni erről a vágyról. Hanem azt sejtette, hogy Isten különös segedelme nélkül, fenyegetően szomorú lesz rá nézve ez a csodálatos érzelmek. Napok óta imádkozni se tud. A hitoktatásnál szórakozott s az Isten anyjának dicsőséges képe halványodik a lelkében.

Letérdelpelt imazsamolyára s átfogta két kezével a megfeszített Jézus érczkeresztjét imádkozni próbált.

Az ajtó csöndesen megnyílt.

Ilka és Eszter léptek be.

(Folyt. köv.)

8 K. Gy.

1892.

A Debreczeni Ellenör Tekintetes kiadó hivatalának

Debreczen.

A hajdu-böszényi városi takarékpénztárnál lévő betétekért H.-Böszörmény város összes vagyonaival felelős.

Ezt H.-Böszörmény város takarékpénztára közgyűlése 1892. aug. 28-ik napján tartott ülésében a betevők megnyugtató végett nyilvánosságra hozni rendelte.

Kelt H.-Böszörményben a városi takarékpénztárnak 1892. aug. 28-ik napján tartott üléséből.

ifj. Sívágó Gábor mk. jegyző.

Somossy Béla polgármester, elnök.

TERMÉSZETES

Máribadi forrás-só

(por és jégcezalakban) vegyileg megvizsgálva dr. Ludwig Ernő tanár által. — Klinikusok és orvosok eredményesen használják a gyomor, végbél és máj betegségeinél, az ékrekedés, aranyér, kövérség, a belső szervek elbizása és annak következményei ellen. Csakis eredeti üvegcsékben, vagy csomagokban adagolva, itt látható védjeggyel.

Máribadi forrás pasztilái.

Gyomorégés, savanyu felbőfögés, gyomornyomás, renyhe székelés, aranyeres bántalmak ellen csillapítólag hatnak. Eredeti csomagokban minden ásványviz, gyógyfűkereskedésben és gyógytárban kapható.

Czím: Salz-Süd-Werk Marienbad (Böhmen.)

"Bika" Szálloda

Photoplasticum.

Mutatja: az 1889-iki párisi világkiállítást, legszebb tárgyai a hullámzó embertömegek, az összes látványosságok, az Eifel tornya, a gépcsarnok, a szépművészetek palotája, pompás sculpturákkal, a lakások fejlődése és a magyar szakasz.

Ezután jön: Észak-Amerika a Niagara melléti jégtömegekkel, a fehér ház, New-york, Lafayette erődíjény, hajók a kikötőben és sok másféle mutatványokkal.

II. Lajos bajor király kéjlakai, köztük Berg kastély a szerencsétlenség színhelyével. Hoenschwangau, Neuschwannstein, nő és uri Chiemsee, Nymphenburg, Fürstenried, Linderhof, mindez több természetű kéjben, aztán München a Bavariával s más épített látványosságok.

LÁTHATÓ délután 5-től este 10 óráig a Bika szállodában az udvarban.

Mély tisztelettel
A TULAJDONOS.

Férfi Chiffon ingek,

a hírneves Schroll-féle Chiffonból,

1 frt. 90, 2 frt. 20, 2 frt. 60

Gallérok, kézelők, nyakkendők,

Harisnyák Kesztyűk.

Napernyők esernyők

Kész mosó gyermek ruhácskák.

BRASSÓI POSZTÓK,

Tricot, Peruvien és Doskin

Szabó Lajos fia

üzégénél.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puhá padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35
1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Szent-Királyi Tivadarnál.

6546.
1892.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet földmives iskolájánál Debreczen sz. kir. városnak három alapítványi helye üresedésbe jöven, felhivatnak azon 17 évet már betöltött s legalább irni olvasni s az alsóbb miveletekkel számolni tudó debreczeni születésű és illetőségű ifjak, kik ezen alapítványi helyek valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy kellő okmányokkal felszerelt kérvényeiket a **f. é. szeptember 20-ig** a városi tanácshoz adják be.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1892 augusztus 29 én tartott üléséből.

Kiadta
Zöld Mihály
jegyző.

Női ruhaszövetek Gyapju Voile-ok,

Mosó-Voile-ok, Batist, Zephir, Atlas-Satin.

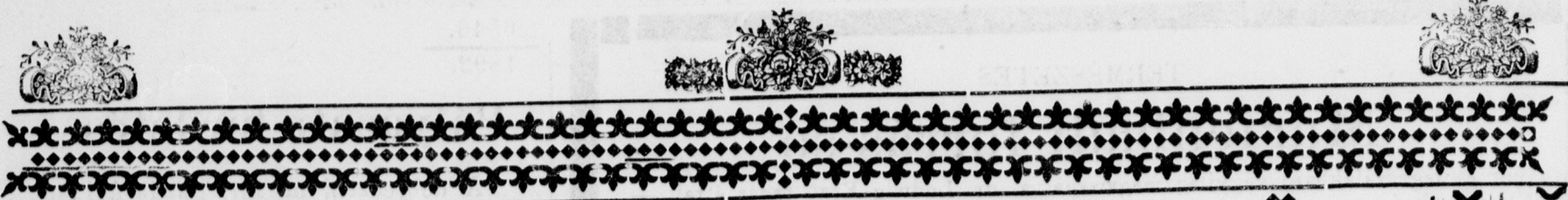
Vásznak, kész fehérneműek.

Szőnyegek, függönyök,

ágy és asztaltörők,

Szabó Lajos fia cégénél.

Leszállított árunk az egész időny alatt.

KÖNYVNYOMDA.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A „DEBRECZENI ELLENŐR“

legújabb és legdivatosabb betűkkel gazdagon felszerelt
 s 3 gyorsajtóval berendezett

➔ **LEGNAGYOBB** ➔

KÖNYVNYOMDÁJA

Debreczenben, Széchenyi-utca 5 mon-ház.

Ajánlkozik mindennemű

nyomdai munka gyors és diszes kiállításra

➔ Községi és gyámi rovafoz ivek, ➔

hivatalos nyomtatványok minden alakban.

Ügyvèdi és kereskedelmi nyomtatványok

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések,

LEVÉLFEJEK és LEVÉLBORITÉKOK

Báli meghivók, névjegyek, füzetek és könyvek

➔ **a legjutányosabb áron** ➔

állittatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek.

KÖNYVKÖTÉSZEZETÜNKBEN

mindenfèle diszes és egyszerű munkák

gyorsan és jutányos áron elkészítettnek.

